

Hoe kunnen we als MRA de impact in Den Haag en/of Brussel vergroten, ten opzichte van bestaande coalities als VNG, G4, IPO, G40 etc? Volstaat de bandbreedte van de afspraken in de MRA-agenda, of zou je als MRA ook andere zaken moeten oppakken? (In het kader van de samenwerking met Rijk en EU)

Het bereiken van de Zaanse ambities kent een afhankelijkheid van wetten, regels en financiële instrumenten. Doormiddel van lobby wordt er getracht de ambities dichterbij te brengen. Om de effectiviteit van deze inzet te vergroten wordt er samengewerkt in coalities als de VNG, G40 en de MRA.

In de MRA wordt lobby-inzet gepleegd binnen de bandbreedte van de MRA-Agenda. De inhoud hiervan wordt vastgesteld in één van de bestuurlijke overleggen van de MRA. Bij de lobby richting het rijk ligt het zwaartepunt voornamelijk op wonen en mobiliteit. In de EU wordt voornamelijk ingezet op mobiliteit, circulaire economie en energietransitie (waterstof). Op de inhoudelijke onderwerpen is de ambtelijke inzet veelvuldig en intensief, en vindt plaats via gezamenlijke programma's, overleggen en processen. De bestuurlijke inzet richting de bewindspersonen en Kamerleden vindt aanvullend hierop plaats. Om deze inzet in de EU te versterken is er in juli 2023 een pilot van start gegaan waarbij er vaker werkbezoeken in Brussel worden georganiseerd, zowel ambtelijk als bestuurlijk. Daarnaast is er een EU-vertegenwoordiger aangesteld op steenworpafstand van het Europees parlement.

Lobby inzet vanuit de MRA kan via drie lijnen worden gepositioneerd. Allereerst profilering op inhoudelijke thema's, waarbij de MRA als 'het economische motorblok' van Nederland zich opstelt als partner in het realiseren van ambities. Daarnaast kan er worden ingezet op zichtbaarheid onder bestuurders in Den Haag door onder andere evenementen te organiseren en samenwerkingen aan te gaan met relevante partners. Tot slot kan de MRA zich positioneren als metropool, een relevante schaalgrote voor ruimtelijk economische vraagstukken.

Voor lobby-inzet vanuit de MRA worden de volgende afwegingen meegegeven:

- *Bezien van buiten naar binnen kun je als organisatie of samenwerking niet voor iets lobby-en waar je zelf niet over gaat, dat kan ten koste gaan van de geloofwaardigheid/ authenticiteit.*
- *Indien daar afspraken over worden gemaakt, kan in lobby-inzet randvoorwaardelijke zaken voor het realiseren van de ambitie worden meegenomen.*
- *Voor de effectiviteit van de lobby adviseren we gerichte inzet op een beperkt aantal thema's. Dat werkt versterkend per thema én voor de identiteit/ imago/ herkenbaarheid van de MRA in Den Haag en Brussel.*

Een belangrijk knelpunt voor woningbouw is op dit moment de afhankelijkheid van particulier initiatief en de omvang van het aantal bezwaar en beroepsprocedures in de regio. In 2023 is onderzoek uitgevoerd naar participatie om bezwaar en beroepsprocedures te voorkomen. De uitkomst is dat dit bijna niet mogelijk is door participatie en participatie alleen nuttig is als de gemeente ook echt voornemens is om het plan naar aanleiding van de participatie aan te passen en te willen leren van participatie (zie link). Hoeveel participatie is nodig in deze periode van woningbouwversnelling? Hoe gaan we om met bezwaar en beroep rondom woningbouwprojecten?

De meeste woningbouw start vanuit particulier initiatief. Er is een groot aantal locaties waar ontwikkelingen plaatsvinden. Op de lijst plancapaciteit staan momenteel in Zaanstad 137 locaties voor woningbouwontwikkelingen. Daarnaast worden aanvragen ingediend voor “koude aanvragen”. Er zijn geen aanwijzingen dat het aantal initiatieven achterblijft of vertraagd.

Er is een klein aantal locaties waar gemeente Zaanstad zelf initiatiefnemer is voor de ontwikkeling van woningbouwplannen omdat zij de grond in eigendom heeft. Denk aan Oostzijderpark, Verkade Overtuinen B, Markstraat 22 (vml Toermalijn), Poelenburg Oost fase 1, De Kroon Provinciale weg, 184-186, Gasfabriekterrein Wormerveer en op langere termijn Sportpark Poelenburg fase 2, RWZI-terrein, Kleurenbuurt fase 2, De Hemmes, IKEA-terrein).

Bezwaar en beroepsprocedures kunnen de voortgang van woningbouw-projecten vertragen. Ook in Zaanstad hebben we daar mee te maken, zowel bij het maken van Omgevingsplannen, als bij de afgifte van omgevingsvergunningen. We hebben hierover geen exacte cijfers beschikbaar maar op een totaal van circa 1200 aanvragen in 2023 zijn 76 bezwaarzaken gestart (kanttekeningen hierbij: dit betreft niet alleen woningbouwprojecten. Het zijn ook bezwaren tegen andere ontwikkelingen, ook kleine bouwactiviteiten als bijvoorbeeld een uitbouw, en het kunnen ook meerdere bezwaren tegen 1 vergunningsaanvraag zijn). In 2023 is tegen 7 zaken uiteindelijk beroep ingesteld.

We concluderen dat het dus lang niet bij alle projecten speelt én dat niet de hoofdreden en/of de enige oorzaak van vertraging is. Als er sprake is van een procedure bij de Raad van State kan dit wel een flinke vertraging opleveren.

Er zijn velerlei factoren die van invloed zijn op de voortgang van woningbouwontwikkelingen. Die hebben te maken met het proces, met de samenwerking tussen ontwikkelende partij en gemeente, met capaciteit (en dat kan ook bij beide partijen spelen, en kwantitatief maar ook kwalitatief zijn), met veranderende marktomstandigheden die van invloed zijn op de haalbaarheid (loonstijgingen, stijging materiaalkosten, materiaalschaarste, rentestijging), of met externe factoren als netcongestie en stikstofdepositie.

In het kader van de “Zaanse versnellingsstafel” zijn we met commerciële marktpartijen, woningcorporaties, beleggers en makelaars in gesprek over de oorzaken van vertragingen en bespreken oplossingen.

Uit het onderzoek “Bewonersparticipatie vraagt om een lerende houding” blijkt dat het bijzonder belangrijk is dat een participatieproces goed inricht wordt en dat goed vooraf nagedacht moet worden over welke invloed wenselijk/mogelijk is en wat daarmee gedaan kan worden. Dit om teleurstellingen te voorkomen en om ervoor te zorgen dat participatie daadwerkelijk bijdraagt aan draagvlak voor een woningbouwontwikkeling, en daarmee mogelijk ook aan het voorkomen van bezwaar- en beroepsprocedures.

In Zaanstad gebeurt er van alles op het gebied van (bewoners)participatie. Veel en vaak gaat het goed, of is er in ieder geval geen ophef over de uitkomst van participatieprocessen. Maar soms is er ontevredenheid, voornamelijk bij impactvolle (gebieds)ontwikkelingen. Er is geen gemeenschappelijk Zaanse beeld van en kader voor ‘goede’ participatie. Daarom is het moeilijk om kwaliteit van participatie te beoordelen en het gesprek hierover te voeren, anders dan op basis van onderbuikgevoelens en incidenten. Dit is (één van) de reden(en) geweest waarom u als raad met een motie vreemd aan de orde van de dag opdracht heeft gegeven aan het college om voor bestuur en ambtelijke organisatie te komen tot een gedeeld beeld over (bewoners)participatie en een toetsingskader voor participatie. Met het traject Visie op lokale democratie en participatie – wat nu loopt – wordt hier aan gewerkt.

Bij participatie zijn 2 kanttekeningen te plaatsen:

- Er zijn geen garanties dat met een goed doorlopen participatieproces bezwaar en beroep voorkomen wordt. Bij nieuwe ontwikkelingen in de stad verandert de bestaande situatie en het is niet te voorkomen dat er belanghebbenden zijn die hiervan nadelen ondervinden. Het democratisch recht op een gang naar de rechter blijft bestaan.*
- Participatie vindt doorgaans plaats met belanghebbenden in de omgeving. Belanghebbenden als woningzoekenden/toekomstige bewoners zijn niet of minder betrokken. Maar zij hebben er juist belang bij dat de nieuwbouw er wél komt.*

De komende jaren komt er in de MRA buiten Amsterdam veel marktruimte voor de bouw van nieuwe verblijfsaccommodaties. Dit komt met name door de verwachte groei van het toerisme icm de hotelstop en krimpwens van Amsterdam. Gaan we de groei faciliteren en zo ja hoe en waar en zo nee waarom niet en wat zijn de consequenties daarvan? Voor wat betreft dagattracties vind de groei eigenlijk alleen in Amsterdam plaats. Daar openden- en worden nog vele nieuwe musea geopend de komende jaren. Buiten Amsterdam hebben attracties het moeilijk en komt er nauwelijks aanbod bij. Bij een meerkernige metropoolregio hoort ook een breed aanbod aan kunst/cultuur en leisure in álle kernen. Willen we deze situatie omkeren en zo ja hoe? Wat is het toeristisch product wat er is binnen de gemeente, hoe sluit dit aan op het MRA toeristische product, welke doelgroepen willen we aantrekken, en wat is hier voor nodig in de komende jaren?

Zoals vastgesteld in de verblijfsaccommodatie visie 2021 wil Zaanstad beheerste groei van verblijfsaccommodaties door regie te voeren op spreiding en op verbreding van het aanbod.

Dit gebeurt door afstemming op lokaal en regionaal niveau aan de hand van het MRA ontwikkelkader, waarbij nieuwe initiatieven getoetst worden op toegevoegde waarde voor de omgeving en op concept en doelgroepen. Vanwege de MRA spreidingsoptiek wordt er meer naar de regio gekeken. We spreken niet meer van capaciteit per stad, maar per regio. Mede ook omdat toeristen steeds gemakkelijker reizen en zich niet bewust zijn van gemeentegrenzen.

Aan de hand van het ontwikkelkader geeft het MRA expertteam feedback op de door de ontwikkelaar ingeleverde plannen voor het realiseren van een nieuwe- of een uitbreiding van een bestaande verblijfsaccommodatie. Het advies dat wordt uitgebracht wordt serieus overwogen en meegenomen in lokale ontwikkeltrajecten. In Amsterdam geeft het team een zwaarwegend advies.

Het ontwikkelkader en het expertteam worden vaak gebruikt om projecten te verbeteren en beter aan te laten sluiten bij de MRA strategie toerisme. Het afgelopen jaar heeft een evaluatie van het MRA ontwikkelkader verblijfsaccommodaties plaatsgevonden. Die heeft geleid tot een actualisatie van het ontwikkelkader, dat voor het einde van het jaar zal worden ingezet.

Met betrekking tot dagattracties loopt Zaanstad tegen de beperkingen van de fysieke ruimte aan, waardoor grote initiatieven hier niet altijd kunnen landen.

Op dit moment zet Zaanstad in op kwaliteitsverbetering van het bestaande aanbod. Ook wordt waar van toepassing samengewerkt met de Zaanstreek-Waterland gemeenten en regio om het spreiden van toerisme te stimuleren. Binnen de MRA is Zaanstreek-Waterland (Old Holland) naast Amsterdam vanwege haar historische en landelijke karakter een van de meest bezochte bestemmingen binnen de MRA door internationale

bezoekers. Het gaat hier echter voornamelijk om dagbezoek, de ambitie is om deze bezoeker langer te binden aan ons gebied, maar daarvoor is aanvullend toeristisch recreatief aanbod nodig.

Zaanstad telt vijf toeristische focusgebieden met ieder zijn eigen kwaliteiten en bijbehorende focus doelgroep (regionale, landelijke en internationale bezoekers). Hierdoor zijn wij als gemeente erg divers en in de gelegenheid om een brede doelgroep aan te spreken. Ieder focusgebied zou echter zijn eigen trekker moeten hebben. Om dit te kunnen realiseren zijn meer financiële middelen nodig. De lokale overheden kunnen dit niet altijd financieren en zijn grotendeels afhankelijk van initiatieven uit de markt. ZAMU op het Hembrugterrein is daar een goed voorbeeld van.

Om dagattracties te stimuleren zou meer regie vanuit de overheid en de samenwerking (MRA) gevoerd moeten worden. Ook speelt de toegankelijkheid en bereikbaarheid van de bestemming en locaties een belangrijke rol. Het vergroten van de duurzame mobiliteit heeft hier de voorkeur. Dit geldt voornamelijk voor de kleinere gemeenten in de MRA.